

NOTRANJEC

Iznajm vsake sobote

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{1}{2}$ strani 25 K, za $\frac{1}{4}$ strani 18 K, za $\frac{1}{8}$ strani 9 K, za $\frac{1}{16}$ strani 5 K, $\frac{1}{32}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Sklicanje deželne zbor?

Vesela vest je prišla na Kranjsko. Vlada hoče zopet enkrat sklicati deželni zbor. Na Dunaju se že baje vrše pogajanja, kako bi se omogočilo, da bi deželni zbor spet delal. Sklicati bi se vtem slučaju deželni zbor kmalu potem, ko grè državni zbor na poletne počitnice.

Mi vemo prav dobro ceniti, kakšnega velikanskega pomena je za kranjskega kmeta redno delaven deželni zbor. Smelo trdimo, da je za kmeta deželni zbor važnejši kot državni zbor. Zato pa smo vsa leta obstrukcije nastopali zato, naj se omogoči, da deželni zbor dela. In ravno, ker že celih pet let delo počivalo, je zdaj rednega zasedanja tem bolj treba.

Prišlo bo brez dvoma do volilnoreformne debate. To je povsem naravno in v redu. Vsako zasedanje naj se otvori z razpravo in ponovnim zahtevanjem splošne in jednake volilne pravice! Moramo jo doseči. Sicer vlada povsem odločno izjavlja, da deželnim zborom za nobeno ceno ne da splošne enake volilne pravice, a stalno in vstrajno zahtevanje jo že omaje. Prav zato pa nismo za kako 4. kurijo. Ta bi le boj za splošno in jednako volilno pravico oslabila in zadržala. Ako se plača ta kurija, ki je le pesek v oči, za tako ceno, da si zagotove nemški veleposestniki za vselej odločitev glede prememb deželne reda, se naj taka prememba siloma zadrži. Kdor računa, da Slovenci kdaj dobimo sedanjo kranjsko veleposestniško kurijo v roke, se bridko moti. Sila agitacije od spodaj in pritisk od zgoraj jo bo strla. Agitacija pa ostane najsilnejša, če zahtevamo splošno, jednako volilno pravico brez kompromisov in prehodov.

In gospodje poslanci! Če glede težavnega volilnoreformnega vprašanja ne pridete do složnega nastopa, ali ste potem primorani razbiti zasedanje? Če vidite, da ni možno spraviti nobenega predloga do večine, ali morate zato tepsti nedolžnega volilca, slovenskega

kmeta? Kmet ima največjo škodo, če ne pride do rednega dela. Zato pa Vas kliče kmet k resnemu in nujnemu delu.

Iz Starega trga, Loža in okolice.

Vsled ugodnega vremena se je pridelalo letos mnogo sena v naši dolini in tudi po lazah se nam kaže dokaj uspešna košnja. — Pri nas, kakor znano, prinaša največ koristi gozd, trava in po zatrdilu Špetnaka v novejšem času tudi hmelj; naravnost zgubo bi pa pomenilo, če bi se vrgli na pridelovanje žita, ker ga rodovitna ogrska dežela prideluje v obilici in odpošilja v takih množinah, da je ceneje, če se že gotovo moko kupuje. Zanimivo statistiko si je o tem napravil neki tukajšni mlinar, kateri je vsled tega prizadet v svojem obrtu. Neko nedeljo popoldne je obhodil namreč obširno polje loške doline in naštel seveda na oko, da se je moralo za prvo košnjo okoli 10.000 ostrnic detelje spraviti pod streho. Radi mu potem verjamemo, da nima več toliko posla z mlinom. — Ker sem tudi že o hmelju nekaj omenil in z ozirom nato, da sem postal tu kakor domačin, začel sem se tudi jaz zanimati, kako je ta „duša pive“ sem privandrala. Povedalo se mi je, da sta se bila za to misel zavzela prejšnji notar gosp. Koljšek in gosp. Žagar ali kakor mu po domače rečejo „Špetnak“. Slednji je nadaljeval z obdelovanjem s prva bolj po malem, po petletni preskušnji pa v precejšnjem obsegu. Zgradil je lansko leto moderno sušilnico, katera je tako urejena, da lahko suše tudi drugi pridelovalci. Posnemati so začeli tudi že nekateri drugi posestniki. To je dalo povod, da se je sadenje hmelja zaneslo celo v Žerovnico in do Rakeka. Nekateri tacih začetnikov se prav pohvalijo z novim pridelkom in so tudi že povečali nasade. Tudi letos se hmelj krasno razvija. Prav iz srca bi želeli, da bi se hmelj tudi v loški dolini povspel na visoko stopinjo in

da bi se mogli na tem polju enkrat vsaj nekoliko približati s tem izdelkom mogočni savinjski dolini, kjer je ravno vsled hmelja blagostanje doma. Nekaj pa le mora biti na tem hmelju, ko se je ta misel začela tudi na Dolenjskem udomačevati. Vsaj tržaški list „Edinost“ priobčuje vest, da je poskusila s hmeljevim nasadom gospa Karolina Witschl na Srebrničah pri Novem mestu. Sicer ne vem še danes, kako se bosta sprijaznila „cviček“ in hmelj, toda če poskušnja kaže, zakaj ne. — V čast slov. blagovestnikoma sv. Cirilu in Metodu je priredil dné 4. t. m. notar gospod Jakob Kogej na razvalinah loškega gradu brez vsacega hrupa slavnost. — Visoki, osamljeni in stari steber tega zgodovinskega gradu je bil čarobno razsvetljen, umetni ogenj in raketi so privabili v obznožje mnogo ljudi. Lepo število izletnikov se je pa podalo na vrh. Ubrano petje se je kaj lepo razlegalo s hriba, in lepo je bilo videti, ko so se ob povratku v dolino izletniki z razsvetljenimi balončki pomikali s hriba. Ko sem gledal od strani razkropljene lučice se pomikati po hribu, predstavljal sem si prikazen kot nekako v pravljici „Tisoč in ena noč.“ — Torej gospod kaplan Vovko je oproščen — no k vsemu koncu — javno mnenje je še najhujša obsodba. Mirne vesti ta gospod ne bo mogel imeti.

Vsled njegovega postopanja se hoče gospod Wigele gasilnemu društvu odpovedati. Mi smo pa menja, da bi ravno v tem trenutku moral ostati na mestu, zlasti ko uživa največje simpatije ne samo gasilcev, temveč vseh pravicoljubnih ljudi. Največji dokaz je pač ta, da bi z njegovim odstopom še drugi za njim šli, kar bi pomenilo hud udarec za društvo, in to vendar ne bode storili društvu, ki že toliko let neustrašeno in uspešno deluje ob vsaki priliki. Na drugi strani bi pa s tem izpolnili le tiho željo omenjenega kaplana. — Po amerškem uzorcu je hotel tudi g. Jernej Poje iz Vrhnike nastopiti kot nekaki „javni notar“ — seveda krivična pravica mu ne gre pri tem poslu nič kaj posebno na roke.

Sadovi kaplanovega hujskanja*. — V nedeljo dne 7. julija imelo je tukajšne gasilno društvo svoj občni zbor na katerega dnevnem redu je bila tudi volitev novega odbora. Ker je dosedanji velezaslužni in mnogoletni načelnik g. Tomo Mlekuž načelništvo odložil bil je izvoljen načelnikom g. Ivan Štritof, njegovim namestnikom pa g. Andrej Sežon in sicer oba z vsklikom. Predno se je imela vršiti volitev tajnika

*) Ta članek, ki je došel po prvem članku kaže, da je pisec prvega članka prav prerokoval.

Listek.

Mož beseda.

Obe sta jokali mati in hči. In kako bi tudi ne? Oče, njiju rednik je šel v vojno v Hercegovino, kamor so ga klicali, njega in druge rezerviste. Ali se vrne kdaj? Bogve. Mati je bila bolehná, hči pa šele 9 let stara. Sami ostaneta, brez tolažbe, brez pomoči. Vojna je pač strašno zlo!

Bolestna, srce pretresujoča ločitev! Oče sam ni mogel prikriti solza. Saj je vedel, kako bode doma po slovesu. „Bog vaju obvaruj!“ Poljubil je še ženo in hčerko in — odšel.

Ko se je odpeljal z vlakom so mu še vedno zvene po ušesih ženine žalostne besede: „Bog s teboj! Spomni se naju, molile bodeve zate. Vrni se kmalu!“

V vlaku, v katerem so se odpeljali rezervisti, so bili vsi žalostni. Neštete solze so jih spremljale na pot. Marsikateri izmed njih ne bo več videl domovine.

*

Infanterist Fran Mohorič, o katerem smo zdaj pripovedovali, je došel v Trebinje k polku. Tukaj je našel mladega Vidmarja, sosedovega sina iz domače občine. Dobra znanca sta bila, saj sta še lani skupaj sekala v gozdu. Zdaj sta se sešla. In če sta sedela o prostem času skupaj, sta se pogovarjala najrajši o dragih v domovini. Bila sta neločljiva prijatelja.

Žal, da je bilo teh uric kmalu konec. Začeli so se boji, treba se je bilo krvavo vojskovati.

Naša znanca sta se bojevala skupaj. Nekoč je Mohorič bolesto zastokal, puška mu je padla iz rok. Prijel se je z obema rokama in omahnil.

Vidmar se je nagnil k njemu.

„Prijatelj!“ je zastokal Mohorič, „teško sem ranjen. Ne vstanem. Nikdar več ne bom videl svojcev. V tem zadnjem trenutku te prosim le eno: če se srečno povrneš v domovino, pozdravi mi ženo in hčerko. Če moreš, jima pomagaj . . .“

Ranjenec je mogel le še tiho nadaljevati:

„Vidmar, ali mi to obljubiš?“

„Dà, obljubim, prisegam“, je odgovoril Vidmar.

Zadnjič je stisnil Mohorič roko Vidmarju in kmalu nato izdihnil.

*

Takrat se je pa tudi njegova uboga žena borila s smrtjo. Marička, tako je bilo hčerki ime, pa je jokala poleg bornega ležišča. Stara soseda Vončina, ki je stregla bolnici, je tudi jokala v sobici.

„Ubogo dete,“ je izpregovorila umirajoča mati, „kdo se te bo usmilil? Oče je v vojni, morebiti je že mrtev. In zdaj te moram zapustiti tudi jaz!“

„Nikar ne tožite tako bridko“, je tolažila starka Vončina. „Sestrična Hribernica jo vzame k sebi, dokler ne bo očeta nazaj. Tam se bo Marički dobro godilo.“

„Bogve, ali se vrne oče? Slutim, da ga ne bo več nazaj!“

„O verjemite, da pride,“ jo je tolažila starka. „Zaupajte v Boga, on je dober! Če hočete pokličem Hribernico, da se zmenite!“

oglasil se k besedi dosedajni tajnik g. Ferdo Wigele. Zahvali se gasilcem za zaupanje, katero so mu izkazali s tem, da so ga celih 15 let po vrsti volili svojim tajnikom. Omenja, da se je vsikdar rad in z veseljem posvetil koristim društva in tudi pri požarih po svojih skromnih močeh pomagal bližnjemu. Nadalje naglašaja, da ga tukaj ne vodi nikaka strast, nikako politično nasprotstvo (ker gasilno društvo ne sme poznati nobene politike, ono mora stati nad strankami) ampak edino le ljubav do društva, skrb za dobro ime in čast društva mu ne dovoljujeta več biti član. Človek, kateremu se je očitalo, da je uganjal lumparije, ne sme več biti član društva, katero je sam presvitli cesar imenoval plemenito. Društvo izšlo je iz tožbe z g. kaplanom neomadeževano in tako mora tudi ostati, a madež, da je uganjal lumparije, ostal je na njem in društvo tacega člana, kateremu se je to očitalo, dasiravno neosnovano, ne sme med seboj imeti. Prosil je torej gasilce, naj ga ne volijo več v odbor ter naznanil svoj izstop iz društva naglašujoč še enkrat, da je storil to edino le vsled tega, da ostane društvo čisto, kakor je bilo do sedaj, kar bi ne bilo, ako bi on ostal še nadalje njegov član. Navzoči gasilci so sicer zatrjevali, da vsi dobro vedo, da ni tajnik pri požaru na Vrhniku ničesar

zakrivil, da je pravilno postopal ter mu izrekli vsled tega svoje popolno zaupanje, vendar je tajnik pri svojem odstopu ostal trdeč, da je vendar večina ljudstva vsled pisave v „Domoljubu“ mnenja, da je on lumparije uganjal, ker je bil g. kaplan pri vzklicni obravnavi oproščen. Zadeva in vzrok te oprostitve sta bila v zadnjem „Notranjcu“ sicer pojasnjena, vendar ljudstvo tega ni bralo in tudi če bi, bi ne verjelo, ker drugemu časopisu ne verjame razun „Domoljubu“. Da bi torej društvu nihče in nikoli ničesar ne mogel očitati ostane pri svojem sklepu, da izstopi iz društva. Nato se oglasi k besedi novoizvoljeni g. načelnik, kateri izjavi, da tudi on ne prevzame načelstva, ako g. Wigele tajništva ne prevzame. Isto izjavi tudi namestnik g. Sežon in več drugih članov, da tudi oni izstopijo ako izstopi g. Wigele. Ker vzlic dolgih debat ni prišlo do nobenega sklepa in tudi oddelki niso hoteli toliko časa voliti svojih vodij, dokler se načelstvo ne konstituira, zaključil je načelnik vsled nesklepčnosti občni zbor, ter ga preložil na nedoločen čas. In tako preti vsled kaplanovega hujskanja morda tudi temu prekoristnemu društvu, katero je celih 20 let tako složno in uspešno delovalo, katastrofa. Morda je bil celo namen vsega tega hujskanja v društvu vreči

Čez nekaj časa je bila Hribernica pri bolnici in ji je obljubila, da hoče vzeti Maričko k sebi.

Še tisto noč je zatisnila bolna žena trudne oči.

Marička je bridko jokala, ko so pokopali mater. Ali je slutila uboga deklica, da ji bo še hudo?

In res ji je bilo hudo pri novi materi. Večkrat jo je tepla in zmerjala, namestu da bi ji dala jesti — posebno potem, ko je izvedela, da je Marički oče umrl v Hercegovini.

Edina sreča zapuščene sirote je bila stara Vončinka. Prihranila si je bila mnogokrat zadnji grižljaj in ga dala Marički; kadar je le mogla, je storila otroku dobro.

Tako sta minuli dve dolgi leti. Marička ni bila skoro več podobna nekdanji Marički, tako suha je že bila. Stari Vončinki se je smilila v srce, hotela jo je vzeti k sebi, toda Hribernica je ni pustila.

„In vendar ti bom pomagala!“ je obljubila starka.

Bilo je proti večeru, ko je prišla Vončinka obiskat Maričko. „Marička, ali hočeš strani? Vzamem te seboj, toda ne povej nikomur tega!“

Marička je bila vesela. Drugi dan je šla v tujino z dobro starko, ki je deklici na ljubo zapustila dragi domači kraj. — —

Tisti večer je Hribernica zastonj iskala Maričke. Izvedelo se je, da je šla Vončinka ž njo, toda kam sta šle, to ni bilo nikomur znano.

*

Kmalu potem je prišel mladi Vidmar iz vojne domov. Vprašal je očeta: „Prosim, povejte, kako je Mohoričevi ženi in hčerki?“

„Ali ne veš, da je mati že umrla, hčerka je bila pri Hribernici, saj si lahko misliš, kako ji je bilo tam, zbežala je zato sirota.“

„In kam?“

„To ne ve nihče. Samo to vemo, da je šla z Vončinko. Od obeh ni sledu več.“

„In vendar jo morem dobiti. Umirajočemu Mohoriču sem obljubil, da ji bom pomagal ter zanjo skrbel.“ In sin je pripovedoval očetu povest o Mohoričevi smrti.

Kakor že večkrat, tako je mladi Vidmar tudi nekega lepega jesenskega dne šel na grob pokojne Mohoričeve žene. Ko se je bližal grobu, zapazi pri njem mlado dekle, vitke postave. Vstavil se je. Kdo je neki ta deklica, ki moli ob grobu Mohoričeve žene? Kaj ko bi bila njena hči?

Čakal je, da bi ne motil dekličine molitve. Zdaj si je obrisala deklica solzne oči in se ozrla. Ugledala je mladega moža in se prestrašila. Takrat pa se ji je ta že približal.

„Oprostite, tudi jaz sem prišel obiskat ta grob,“ jo je uljudno nagovoril tujec in se odkril. „Ali počiva v tem grobu oseba, ki je bila vašemu srcu draga?“

Dekle je odgovorilo tiho: „Dà, tukaj so pokopani moja mati.“

„Mili Bog, vi ste Marička?“

„Dà, to je moje ime. Ali kdo ste vi?“

*

preporno jabolko, kateri namen pa upamo, da se ne bode posrečilo, ter bode društvo pri prihodnjem občnem zboru pokazalo, da se je le še tesneje združilo, da bode tem lažje vse njemu namenjene napade odbijalo. Javno moramo tukaj izreči zahvalo gospodu odvetniku Franu Novaku, kateri je društvo v pravdi proti kaplanu zastopal. Dasiravno je prišel dvakrat v Lož ter društvo tudi pri vzklicni razpravi zastopal, vendar ni društvu z ozirom na njegov dobrodelni namen niti gotovih izdatkov še manj pa zastopstvo računal. Čast takemu prijatelju gasilnih društev! Zborovalec.

Domače vesti.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani naznanja, da nekatere podružnice svoje izkaze o doneskih za leto 1906 in poročilo o občnem zboru še dosedaj niso doposlale. Prosi se uljudno, da to nemudoma store, ker le na ta način bo mogoče družbini pisarni zglasnice za skupščino pravočasno odposlati.

Družba sv. Cirila in Metoda prosi uljudno vse čč. družbine pokrovitelje in pokroviteljice ter vsa slavna društva, ki imajo pokroviteljstvo, da blagovolijo čim preje, vsaj pa do 20. t. m.

„Že dolgo, že več let vas iščem. Vaš oče mi je naročil, da vam prinesem njegov zadnji pozdrav. Stal sem poleg njega, ko ga je zadela krogla.“

„Povejte mi kaj več o očetu,“ je prosila deklica.

„Vse, kar vem, vam bom povedal, toda prej se vam moram predstaviti: jaz sem Vidmar, vašega starega soseda sin, saj se me še spominjate iz otroške dobe? In sedaj vas vprašam: kje pa stanujete vi?“

„Prišle sva s staro materjo semkaj obiskat materin grob.“

„S staro materjo? Te se pa ne spominjam več.“

„O, saj jo poznate! Vončinko imenujem vedno staro mater, ker mi je toliko dobrega storila in sva vedno skupaj. — Glejte, tam gre proti nama!“

Vidmar je zdaj pozdravil staro ženo, ki se je vračala počasi od groba svojega rajnega moža in je povabil njo in Maričko na dom k očetu.

To se je začudil stari Vidmar, ko je prišel sin z dvema gostoma v hišo. Mladi je pripovedoval o Mohoriču in o grozni vojski, Marička pa je pazno poslušala.

Nekaj tednov potem pa je povedal mladi Vidmar očetu, da hoče vzeti Maričko za ženo. „Saj veste, oče, da sem obljubil umirajočemu sosedu, da bom skrbel zanjo.“

Starec je dovolil in je blagoslovil sina in nevesto.

O pustu je bilo ženitovanje in „stara mati“ je morala odslej tudi ostati pri mladih Vidmarjevih.

Zakon je bil srečen, kajti očetov blagoslov je spremljal zakonska. Tako je bil Vidmar „mož-beseda“.

poslati naslove, da se jim pošljejo pravočasno zglasnice in glasovnice za glavno skupščino.

Družba sv. Cirila in Metoda opozarja podružnice, da je skrajni čas za upošiljatev izkazov in računov. Speče, mrtve podružnice ne morejo imeti zastopnika na glavni skupščini, ob enem prosimo naj se obvešča ob pošiljavi letnih doneskov, darov, dohodkov veselice in nabiralnikov itd. redno našo pisarno, pod kakim imenom se je dotična svota nabrala in v katere vrsto prispevkov naj se upiše, da se s tem omogoči pravilno uradovanje, jasna bilanca, zapreči pa se nepotrebno razpošiljanje računov in tirjatev. Prosimo torej točnosti, reda in jasnosti. To je neobhodno potrebno pisarni, koristno pa samim podružnicam in podpornikom, ter vsem, ki so z nami v zvezi. Končno prosimo slovenske rodoljube, naj nam radi in hitro dajejo informacij, katerih ob raznih slučajih iščemo. Nekaterim takim dopisom že dolgo ni odgovora, vsled tega pa trpi čisto prav važna zadeva veliko škodo. Rodoljubi, prosimo tudi v tem oziru požrtvovalnosti in točnosti.

Meščanska šola v Postojni je danes sklenila šolsko leto. V začetku šolskega leta je bilo v prvem razredu 41 učencev, koncem leta jih je bilo 40. Na zavodu sta poučevala razen ravnatelja še dva učitelja in stalni katehet. Prvi red je dobilo 36 učencev, drugi red 4 učenci. Po svoji pristojnosti se porazdele takole: iz Postojne 18, iz postojnske okolice 6, iz postojnskega okrajnega glavarstva 10, iz drugih krajev na Kranjskem 4, s Primorskega 2. (Prihodje šolsko leto se otvori na meščanski šoli v Postojni tudi še 2. razred, in starše že danes opozarjamo, da naj pošiljajo svoje otroke v to prevažno šolo.“

Postojnski udeleženci vsesokolskega zleta v Pragi izpolnujejo s tem prijetno hvaležno dolžnost, da izreko najiskrenejšo zahvalo br. Adolfu Holovskemu, mag. uradniku v Pragi in članu praškega „Sokola“ na njegovi gostoljubnosti in prijaznosti, ki nam jo je izkazoval povodom našega bivanja v Pragi s tem, da nas je vodil po Pragi in nam razkazoval nje znamenitosti. Dnevi, ki smo jih preživeli med našimi brati Čehi, nam ostanejo nepozabljivi. Živeli Čehi!

Telovadno društvo „Sokol“ in pevsko društvo „Postojna“ v Postojni priredita v nedeljo, dne 14. t. m. popoludanski izlet z godbo v Cerknico, kjer se vrši prosta zabava s telovadbo, godbo in petjem. Odhod iz Postojne z vozovi ob 1. uri popoludne. Zbirališče pri br. Andreju Burger-ju. Bratje „Sokoli“ naj bodo v popolni društveni opravi, pevci z društvenimi znaki. Bratje Sokoli in p. n. člani pevskega društva, kakor tudi drugi cenj. gostje, se najuljudneje vabijo k polnoštevilni udeležbi. — Odbor „Sokola“ in „Postojne“.

Romarji. V četrtek, 11. t. m. je došlo 250 romarjev s posebnim vlakom v Postojno, odkoder so se podali na božjo pot na „Planinsko goro“. Popoludne so si ogledali postojnsko jamo.

Generalni štab dojde dne 23. t. m. v Postojno, kjer ostane 2 dni.

Z zgradbo tukajšne mlekarne se je pričelo te dni. Stavba okr. glavarstva bode drugi teden že pod streho. Z kopanjem temelja za cestarsko hišo se je končalo ter se prične v kratkem z zidanjem.

Za ljudsko knjižnico v Matenjivasi so darovali: Veleugledno vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani 40 zvezkov in brošuric; g. Matevž Cernjač, posestnik v Matenjivasi „Postojnsko okrajno glavarstvo z zemljevidom, vezano ter sešitek „Egiptovska bolezen“; Neimenovan od istotam obadva zvezka „Fizika ali nauk o prirodi“. Knjižnica je narastla na 174 knjig, knjižic in rokopisov, med njimi precej lepih eksemplarov. Tako n. pr. Sienkiewiezev „Potop“ in „Križarji“. Trdina „Zgodovina slovenskega naroda“, „Slovanske povesti“, „Zabavna knjižnica“, „Knezova knjižnica“, „Prevodi iz svetovne književnosti“, Štrekel „Slovenske narodne pesmi“, „Zbornik znanstvenih in poučnih spisov“, „Slovenska terminologija, i. t. d. Knjižnico bo mogoče, radi zakasnele vezave knjig, šele sredi velikega srpana svojemu namenu izročiti.

Javna ljudska knjižnica v Velkempolju se je otvorila 19. maja t. l. V tem kratkem času si je pridobila lepo število bralcev. Največ knjig si izposojajo mladeniči in dekleta in sicer nad 50 % zabavnih knjig, manj knjig si izposojajo možje, ti pa večinoma znanstvene knjige. Knjižnica je odprta vsako nedeljo od 4—5 ure popoldne. Prijatelji izobrazbe in napredka podpirajte ljudske knjižnice.

Pošta Prestranek. Boj, kateri se je bil celih pet let, to je od premestitve poštne urada v Slavino do danes je končan. Trgovsko ministrstvo je konečno vstreglo večini, in zaukazalo premestitev urada na Prestranek. Upamo, da se ta ukaz v kratkem izpolni.

Posledice pasjega kontumaca ter pomankanja psov v slavinski občini se kažejo. Lisice so postale namreč tako predrzne in samozavestne, da v sredini vasi napadajo kurji rod. Samo v vasici Grobišče so odnesle okolu 100 kurjih prebivalcev, a koliko še v Matenjivasi, Rakitniku in Prestranku. Kaj da bi bile tudi za zajce tako pridne.

Požar. V noči od nedelje na pondeljek gorelo je v vasi Rakulk. Zgorelo je 6 hiš ter nekaj gospodarskih poslopij. Škoda je tem večja ker je bilo deloma že seno spravljeno. Kako je ogenj postal ni znano, najbrž vsled neprevidnosti.

Na Vrabčah in okolici je letos prav veliko gosenic. Napravile so na sadnem drevju mnogo škode. Dobijo n. pr. kar gola drevesa. V lanskem letu je bilo prav mnogo hroščev, letos pa ta škododelna golazen. Zupanstvo se zanima celo za bolniške stroške premožnih klerikalcev, da bi pa vpeljalo ali odredilo kaj splošno koristnega, mu še na misel ne pride.

Iz Knežaka. Pri sodnji v Il. Bistrici so vedne tožbe, ki so posledice zadnjih volitev, ali glavni junak teh bojev je gospod tajnik Soparca. Ta „suha para“

se je hotel uriti v govorništvo ob strani kaplana gospoda Orehka ali, zlodja takoj je imel smolo. V Drokovčah se je zaletel in rekel med drugim: da je gospod Česnik vzrok vse nesreče v knežaški aferi. Ta si pa seve ni dal kaj takega očitati, ko je že deželno sodišče o tem mnenje izreklo in je vložil tožbo zopet Soparco. Ta se je zvijal na vse strani, in klical kakih 30 prič, a vse zastonj, sodnija ni bila njegovega mnenja in mu naložila za njegov nepremišljeni nastop in dolgi špičati jezik zapora 14 dni oziroma 70 kron. Seveda se je to takoj razneslo po vasi in njega „penzioniranega žandarma“, tajnika in govornika v šupah in „soparnih sobah“ je to tako bolelo, da je zlezal v nedeljo po maši na cerkveni zid, kakor občinski sluga kričal: da je laž, da je on kaznovan na 14 dni, on je plačal 70 kron za reveže, da se bodo vkrepili na životu, a raje, kakor da bi imel plačati g. Česniku 70 kron, gre sedeti 14 dni. Tako so gotovo vsi slišali, njegovo obsodbo! Pazi, pazi Suhoparče, da te še kaj ne zadene! Jeziš se, ker ti pravijo ljudje „Soparca“, za to se zahvali svojemu govorniškemu učitelju ko je nekoč pisal v „Slovincu“, da nisi mogel — pri nekem shodu v Knežaku, ki ste ga priredili proti „kmetijski stranki“ — govoriti, ker je bila prevelika soparca v sobi, ali ljudje so vedeli, da je bila soparca v tvoji glavici, vsled „preveč zaužitega vinca. Govoriti si nehal, ker te je skuriralo, a „soparčljivost“ se te pa še zmeraj drži! Kaj se hoče, če so še vedno tako odparna vremena; včasih udari po tebi od severne strani g. župan potem zopet od južne — zadnje strani njegova gospa itd. itd., da revež res nimaš miru.

Dve kravi, o katerih je že poročal „Notranjec“, da sta se izgubili nekemu posestniku v Rakitniku, sta se našli in sicer v neki plitvi jami na Starovaškem občinskem pašniku. Poginili sta gladu in žeje.

Popravek. Svote 9 K, o katerih smo izkazali v predzadnji številki, da jo je nabral g. M. Fatur, je nabral g. Fran Fratur vulgo „Rjovčev“ iz Zagorja, ter stem popravljamo.

Iz Zagorja. Pri nas je zopet doba volitev in sicer občinskih. — V nedeljo je izvolila podobčina Zagorje g. Matija Faturja.

Iz Knežaka. Tajnik „Soparca“ je bil kaznovan na 14 dni zapora, ker je na nekem protikmetskemu shodu v Drskovčah bleknil, da je naš somišljenik Dragotin Česnik kriv vse nesreče ob knežaški aferi. Soparca je v nedeljo po maši na zidu to kazen razglasil tako, da so vsi občani o njej izvedeli. Ne vemo, ali vsled ukaza sodnije ali iz dobrega srca.

Dve veliki nesreči bi se bili kmalu pripetili v nedeljo 7. t. m. v Zagorju. Tomšič, po domače Tonin iz Bača, se je peljal iz Št. Petra skozi Zagorje. Ko je srečal Korenovega sina, ki se je učil voziti kolo, je ta zapeljal tako h konjem, da sta se splašila. Na vozu je bilo šest ljudi. V diru se je voz prevrnil ter vse ljudi kar pogrnil in vlekel naprej. Tomšič je na glavi zelo hudo ranjen. Tomšiča in enega otroka so komaj živa ohranili. Stvar ima že žandarmarija v roki. — Zvečer

se je splašil konj g. Al. Domicelja in njegovega hlapca. Oba sta le malo poškodovana. — Ob tej priliki hočemo omeniti še neko nesrečo, ki se je pripetila pred štirinajstimi dnevi v Knežaku. Konji so se namreč zopet splašili, pri čemer je bil hudo ranjen g. Gregor Kuderca iz Bača; dve uri so ga morali spravljati k zavesti.

Iz Trnja pri Št. Petru. V nedeljo smo imeli tu birmo, v ponedeljek pa je bil blagoslovljen altar v Palčjah.

Iz Bača pri Knežaku. Tukajšnjemu posestniku Milharju se je ponesrečil vol, ki so ga morali vsled tega ubiti. Vol je bil vreden okoli 200 K.

Iz Rakeka. Dne 21. t. m. bode na Uncu velika veselica na prostem v prid Gregorčičevemu spomeniku. Priprave so velike, zanimanje istotako. Igrala bo vojaška ali društvena godba. V šotorih se bo prodajala pijača, jedila itd. Peklo se bode janca; sploh bode za vse v največji meri preskrbljeno. Svojo pomoč so obljubile tudi gospe in gospodične, vsled česar upamo še boljšega uspeha.

Iz Il. Bistrice. Dom čitalnice in gasilnega društva se izroči v teku prihodnjega meseca svojemu namenu. V prvem nadstropju se bode nahajala društvena soba in javna čitalnica. Odbor je prosil tudi za podelitev kavarniške koncesije. Čitalnica in kavarna bodeta imeli namen odvajati ljudstvo od demoralizujočega posedanja po gostilnah in nezmernega uživanja alkoholnih pijač. Dal Bog, da bi ta prva institucija prosvete za ljudstvo rodila dobre uspehe. Za ljudsko knjižnico se je obljubilo mnogo knjig v dar. Imena darovalcev se objavi v časopisih. — Planinci so imeli pretekli teden posvetovalni shod za ustanovitev podružnice „Planinskega društva“. V sredi bistriškega gozda, v romantični dolinici, imenovani „Črni dol“, so si postavili tukajšnji gozdni odseki prostorno koč, ki služi zemljemerem za bivanje pri delitvi gozdov. Koča je stala nad 2000 K. Mimo te koč pelje najkrajša pot na Snežnik. Odposlanec „Planinskega društva“ si je ogledal koč in pot in društvo je pripravljeno koč kupiti, ako se ustanovi v Bistrici podružnica. Partija iz Bistrice na Snežnik je velezanimiva. — Bistrica je imela pred več desetletji zlate čase. Tedanji gospodarji pa niso ničesar od njih pridobili, nasprotno so jih ti zlati časi tako razvadili, da so ali zapravili vse svoje, ali pa zabredli v dolgove. Prišla je doba suhih let. Nova generacija se je utrdila v težkočah. V sedanjih slabših časih se giblje in si pomaga vse. Ustanovljajo se novi obrti, zidajo se nove hiše, popravlja se stare naprave. Že pred 15 leti se je obsodilo našo lesno obrt na smrt, ker so baje že vsi gozdovi izsekani. Od tedaj pa se postavljajo vedno nove parne žage in vse imajo dela dovolj. — Mlekarska zadruga se je preselila konečno vendar v svoj dom. Notranja oprava z novodobnimi stroji, aparati in orodji je zelo praktično urejena in upati je, da bo postala ta zadruga za našo dolino velikega gospodarskega pomena. Zadnji občni zbor je naročil odboru,

da prične akcijo, da bi vse mlekarske zadruge povišale cene mleku za 4 vinarje, dalje da ustanovi na Reki in v Opatiji lastne prodajalnice za mleko in mlečne izdelke. Sedaj, ko je odšla mlekarska zadruga iz Bistrice, hočejo izrabiti živinorejci priliko in povišati cene mleka od 16 na 20 vin. Ako je ta pot prava, se bo pokazalo pozneje. — Posestvo tvrdke Valenčič & Co. s tovarno usnja, je prevzel drug tvrdke gospod Andrej Žnidaršič. — Izdelovalnico sodavice, pokalic in šumečih vin je ustanovil gospod Aleksander Ličan. Produkti se hvalijo. Želimo obilo uspeha!

Narodno gospodarstvo.

Agrarci poslanske zbornice so se 26. junija združili. V tej zvezi imajo poslanci v vseh drugih zadevah prosto roko, le v agrarnih vprašanjih nastopajo skupno. 27. junija je poslala zveza deputacijo k ministrskemu predsedniku, da bi vpošteval njene sklepe. Minister je poslancem obljubil, da se bo oziral na to zvezo in da se bodo sklenile z balkanskimi državami le take trgovinske pogodbe, ki ne bodo oškodovale avstrijskih živinorejcev.

V poslanski zbornici načeluje stalnemu poljedelskemu odboru poslanec Štekler, živinozdravnemu odboru pa poslanec Kotlař.

V poljedelskem ministrstvu se je 28. junija konstituiral pod predsedstvom poljedelskega ministra grofa Auersperga stalen živinozdravni svet. Kdor razume, koliko zla se je že odvrnilo s tem, da se sme le zdrava živina uvažati, kdor ve, kolike važnosti je živinozdravstvo sploh, bo cenil novo vredbo.

Kokoši s piko. Če zboli kokoš, je pri nas navada, da ji pogledamo v kljun in najdemo pod jezikom takozvano piko. S šivanko jo oderemo in si potem domišljujemo, da smo kokoš na ta način ozdravili. Dokazano je, da je to početje nesmiselno in da prav nič ne pomaga. Nasprotno: s takim ravnanjem oškodujemo vedno živalim jezik in jim zastrupimo kri, če se poslužujemo pri tej operaciji nesnažnega orodja. Torej: Kokoš ne zboli zaradi pike, ampak iz drugih vzrokov. Pika ni znamenje bolezni, ne pustimo je odstranjevati, ker je to le trpinčenje.

Rja na žitu in češminov grm. V mesecu juniju in juliju vidimo na žitu in tudi na nekaterih travnatih bilkah rumene, rjave ali črne, rji podobne lise, ki niso nič družega kot seme popolnoma druge rastline, ki živi v žitnem stebelu v podobi tenkih niti. To je posebne vrste goba ali gliva, ki živi s tem, da izsesava steblo in je zaradi tega zelo škodljiva. Ko dozori glivino seme, katero vidimo v lisah na stebelu, ga raznese veter po njivi in na ta način razmnoži bolezen. Tako se množe glive, dokler ni žito zrelo. Nekaj glivinega semena pa ostane čez zimo na polji. To seme kali spomladi iznova, a te kali so slabotne in tudi njih seme ni sposobno, da bi kalilo na žitu. Samo če je v obližju češminov grm, je škodljivcu zajamčeno

življenje. Zakaj le na češminovih listih obrodi seme tega škodljivca. Veter zanese seme s česmina zopet na njivo, kjer se razmnoži, kakor je povedano. Iz tega sledi, da ne smemo trpeti v bližini žita češminovega grma, ker povzroča posredno rjo na žitu.

Dobro orodje je pri delu neobhodno potrebno. Nerodno je delati s pretežkim ali prelahkim, preveč širokim ali ozkim, predolgim ali prekratnim orodjem. Zato je važno, da se že pri nakupovanju pazi, da se dobi najpripravnejše orodje. Orodje je treba vselej spraviti na suh kraj, ker zarjavi na prostem. Po vporabi moramo orodje osnažiti. Železnino obrišemo s petrolejevo cunjjo, les pa namažemo včasih z oljem, da postane gladek. Posebno pozorno je treba ravnati s finimi rezili. Zarjavela so vselej za nič. Zato jih moramo po vporabi dobro obrisati in z oljem namazati. Samokolnica naj nikdar ne stoji na planem, tudi škropilnica ne sme zunaj viseti. Škropilnico je treba pobarvati in povezniti, da izteče voda iz cevi.

Po svetu.

Most iz mravelj. Kako praktično znajo misliti mravlje, dokazuje zanimivo poročilo nekega opazovalca iz Kolumbije. Dopis, ki ga priobčuje list „Prometeus“, pripoveduje sledeče: Do neke naprave je bila po jarku napeljana voda. Ko se je pred kratkim pokvaril jez, treba je bilo vodo napeljati po drugi poti. V tem času se je v suhi strugi pojavila četa mravelj, ki je uporabljajoč novo pot, neutrudno prenašala listje nekega posekanega drevesa v svoja gnezda, ki so bila onostran jarka. Ko so jez popravili, so napeljali zopet vodo v jarek, ki je meril 70 cm v širini. Tako je bil mravljam promet vstavljen. — Ko je napeljana voda tekla po jarku že več ur, prišel je gospodar, da si ogleda popravo. V svoje veliko začudenje opazi na kraju, kjer so imele mravlje poprej suh prehod, viseč most, sestavljen iz samih mravelj. Most je segal čez jarek in je bil podoben živi verigi. Sukal se je neprenehoma, tako, da je bilo vedno nekaj živalic pod vodo, nekaj nad vodo, premikal se je naprej podobno vijaku. Posamezna mravlja je prekoračila jarek v približno $\frac{1}{4}$ uri. Opazovalec razlaga dogodek tako: gosta vrsta mravelj se je pomikala čez prehod, ko je začela voda počasi dotekati. Da se rešijo, obesile so se živalice druga na drugo, one, ki so bile spodaj ter so postale mokre, skušale so priti navzgor ter so potlačile zgornje dol. Vsaka je skušala priti navzgor in tako se je, z novo dohajajočimi mravljami in pri polagoma naraščajoči vodi, sestavil živ most, katerega so uporabljale več ur ali morebiti celo več dni. Žal, da opazovalec ni imel časa opazovati stvar še na dalje, ko je prišel pozneje ni bilo mravelj več.

Dragi psi. Na Angleškem in v Ameriki je postala v boljših krogih navada, da ima vsaka rodbina vsaj po enega dragocenega psa, ki je odlikovan na kaki razstavi. Neverjetno visoke so cene takih psov v

Ameriki. Amerikanski igralec Ermut je dal za svojega psa 25.000 kron, bogataš Green je prodal svojega za 28.000, bila sta bernardinca. Sedaj je ta pasem prišla iz mode, prišel je v modo ovčarski pes. Premovani škotski ovčarski pes „Squire of Tytton“, je bil prodan za 29.000 kron.

Letina bode letos srednja, sena je pa komaj dve tretjini od lanskega leta. Vsled ojstre zime so pomrle korenine, tem bolj ker je burja sneg le po kupih znesla ter je bila zemlja zmrzlini izpostavljena. Kar ni mrzlina vničila, je pa črv, katerega je letos zelo dosti. Po nekaterih mestih se vsled druginje delavcev niti ne spleča kositi. Kosci se plačujejo po K 2.40 do K 3 s petkratno dnevno hrano in trikratnim vinom. In ljudje se še nočejo oprijeti kmetijskih strojev.

Kobilice. Na spodnjem Štajerskem so se pojavile kobilice v veliki množini. Na nekaterih krajih so pokončale zelenje do golega. Boje se za nasade; do sedaj so živali pokončavale le zelenje na drevju in grmovju.

Za kratek čas.

Nepotrebno vprašanje. Gospodar: „Kdo pa je zunaj, Mica?“ Mica: „Regent je spet prišel.“ Gospodar: „Agent in ne regent, Mica!“ Mica: „Če sami bolje veste kaj pa vprašujete?“

Napačno umel. Sodnik: „Torej vi hočete odškodnino za bolečine, ker vas je sosed s cepcem po glavi udaril.“ Tožnik: „Ne gospod sodnik, le za cepec, ki se je pri tem zlomil, ker mi on škode noče povrniti.“

Pri zobozdravniku. „Koliko pa velja če izderete zob?“ „Eno krono na uro.“

Loterijske številke.

Trst, 6. julija	6	56	58	51	90
Praga, 10. julija	49	54	45	76	40

Mizarski pomočniki

dobe takoj

== trajno stavbeno delo ==

pri Jakobu Homovcu

mehanično mizarstvo v Cerknici.

„Mlekarska zadruga na Prestranku“

išče

mlekarja

ki naj bo več vseh mlekarskih strok in knjigovodstva. Nastop službe 1. avgusta t. l. — Plača po dogovoru.

Načelnništvo.

Svetovnoznana
postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoludne
in je izključno električno razsvetljena.
Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob
pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.
Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

Notranjci, berite, širite in naročajte
== „Notranjca“! ==

Zarezano strešno opeko

(Falz)

navadno strešno opeko, kakor tudi zidak, žlebak
in vsako drugovrstno opeko ima v zalogi

== **Karol Jelovšek** ==

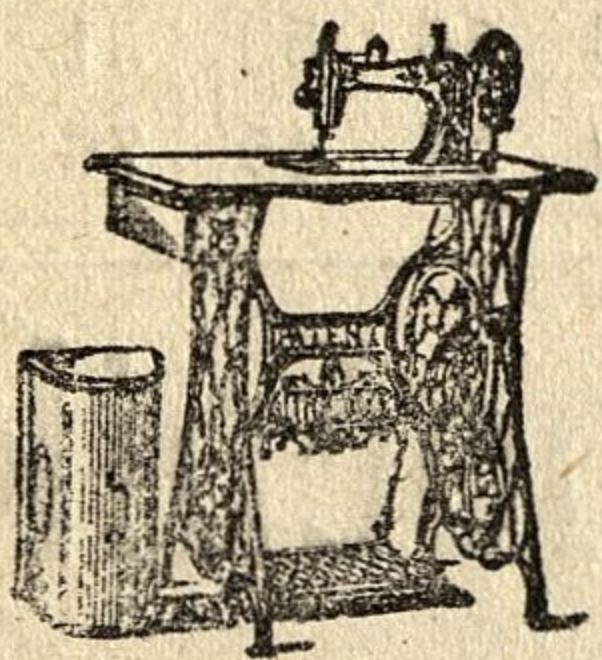
opekarnar na Vrhniki (Notranjsko).

IVAN JAX & sin v Ljubljani

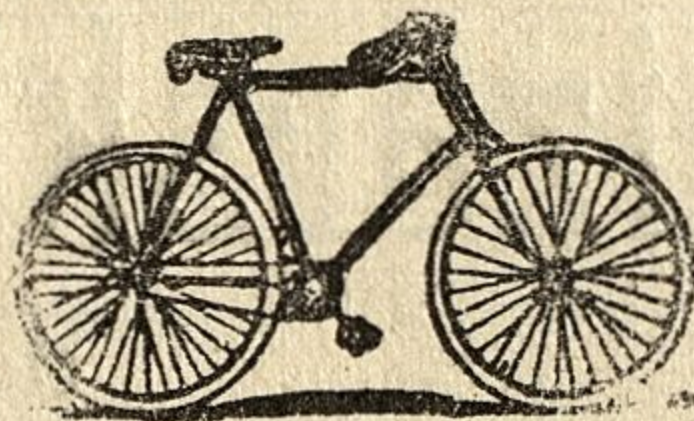
Dunajska cesta 17

priporočata svojo bogato zalogo

šivalnih
strojev,
voznih koles
in
pisalnih strojev.

Pouk v šivanju in vezenju
na stroje brezplačen.

Rašelj. Kdor tega ne uvažuje, se
pregreši na svojem lastnem
telesu! Kaiserjeve prsne
karamele s tremi jekami. Zdravniško
preizkušeno in priporočeno proti
kašlju in hripavosti, kataru, zaslizenju
in kataru v požiralniku. 5120 notarsko
poverjenih izpričeval potrjuje, da drže
kar obetajo. Zavoj 20 in 40 vinarjev.
Škatljica 80 vinarjev.

Zalogo ima

J. Hus
lekarnar v Vipavi.

Prsni sirup proti kašlju, hri-
pavosti itd.
steklenica 1 K 40 v.

== Čisto, belo ribje olje, ==
steklenica 1 K, velika 1 K 80 v.

Mazilo proti trganju in rev-
matizmu,
steklenica 1 K.

== Mazilo proti ozebkom ==
1 lonček 70 vin.

Razpošilja
lekarna Hus v Vipavi.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
== dopoludne. ==

☐☐☐

Obrestuje hranilne vloge po 4¹/₂% brez odbitka rent-
nega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5% in amortizaciji
najmanj 1%, na osobni kredit po 6%.

☐☐☐

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob **torkih**,
posojila se izplačujejo le ob **petkih**.